

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคน ซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุด และประเทศที่เจริญแล้วทุกประเทศจะให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอันดับแรก เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีศักยภาพ ดังนั้น แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้เสนอไว้ว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและสามารถช่วยในการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของประเทศ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535, หน้า 1) จากความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-2549) ที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งพัฒนาสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนา “คน” เป็นสำคัญ กล่าวคือ ให้ทุกคนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพของคนไทยอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพของคนจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของกระบวนการที่ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ดังกล่าว ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการศึกษาไว้ 4 ยุทธศาสตร์ “การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน” ได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) การพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการปรับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม ให้เอื้อต่อการพัฒนาคน เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนา โดยมีการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2539, หน้า 32)

โรงเรียนเป็นองค์กรที่สังคมจัดตั้งขึ้นหรือจัดให้มีขึ้นเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่ในการพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามที่ประเทศชาติต้องการ ซึ่งผลของการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของโรงเรียน ภารกิจหลักของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้แก่นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การที่โรงเรียนจะแสดง

บทบาทอันสำคัญยิ่งได้นั้น จะต้องมียุทธวิธีอื่น ๆ รวมอยู่ในระบบการศึกษา เช่น มีเป้าหมายทางการศึกษาที่แน่นอน มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและมีครูที่ดี (ชุมพล ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, 2527, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2532) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่เยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ ดังนั้น การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทและคุณลักษณะที่ดีของครูในด้านต่าง ๆ เช่น คุณลักษณะด้านการสอนของครูจะสามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียนการจัดกิจกรรมในห้องเรียนสามารถชี้แนะเสริมแรงให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการแก้ไขข้อบกพร่องมีผลต่อการพัฒนานักเรียน (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ, 2532, หน้า 32) การพัฒนาการศึกษาหรือการพัฒนาคนจะสำเร็จลงหรือไม่ได้ ถ้าขาดบุคคลสำคัญ ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวจักรสำคัญ ก็คือ “ครู” ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (22 ตุลาคม 2513) ความว่า “หน้าที่ครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นหน้าที่ปลูกฝังความรู้ ความคิด และจิตใจของเยาวชน ผู้เป็นครูจึงจัดได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการสร้างสรรค์บันดาลอนาคตของบ้านเมือง...” และพระราชโอรสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (17 กรกฎาคม 2543) ความว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ตลอดจนความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงและมีความสุข ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษา จึงต้องถือว่ามีความรับผิดชอบอย่างสูงต่อทุกคนในชาติ ที่จะต้องพยายามปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด โดยเต็มกำลังความสามารถ จะละเลยหลีกเลี่ยงมิได้” ซึ่งสอดคล้องกับ เชน แก้วยศ (2540, หน้า 38) ซึ่งกล่าวว่า ครูเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างยิ่ง ความก้าวหน้าของครู หมายถึง ความก้าวหน้าของนักเรียน สิ่งที่จะต้องพัฒนา วิชาชีพและบุคลิกภาพของครูที่จะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะ ความเชื่อมั่นในตนเองและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ก็คือ การพัฒนาขีดความสามารถในการสังเกตและวิเคราะห์ผลลัพธ์ของวิธีการสอน และสื่อการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้ ตลอดจนเรียนรู้วิธีที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนจากการสังเกตและการวิเคราะห์นั้น ทั้งนี้ รวมถึงการที่ครูจะต้องร่วมมือกับครูคนอื่น ๆ ให้เกิดการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2539, หน้า 109)

ครู ความหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นั้น หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (สุวิทย์ มูลคำ, 2549, หน้า 10) การปฏิบัติตามภารกิจและบทบาท อำนาจหน้าที่ของครูนั้นจะมุ่งเน้นให้ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กล่าวคือ เป็นคนดี คนเก่งและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและ

สังคมโลกอย่างมี ความสุข พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตรา 49 กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบการวิชาชีพ ซึ่งจะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและได้รับการยอมรับยกย่องจากสังคม

คุรุสภา ในฐานะองค์การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู จึง ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้นเมื่อปี 2533 ประกอบด้วยเกณฑ์ 4 ด้าน คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนาและได้เผยแพร่เกณฑ์ดังกล่าวไปยังครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นนามธรรมยากแก่การปฏิบัติและการประเมิน จึงไม่มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามเกณฑ์เท่าที่ควร ในปี 2537 คุรุสภาได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจากเดิม 4 ด้าน เป็น 11 ข้อ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2537) เกณฑ์มาตรฐานนี้มีเนื้อหาครอบคลุมเกณฑ์เดิม สามารถปฏิบัติและประเมินพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของครูได้ และในปี 2544 คุรุสภาได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เป็น 12 ข้อ ซึ่งกำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ครูต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เมื่อสอนไปแล้วครูสามารถตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้เรียน

ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินใจว่า การบริหารองค์การหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งสามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด โรงเรียนเป็นองค์การทางการศึกษาขององค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่สำคัญในการผลิตบุคลากร ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาประเทศ โรงเรียนจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้ตรงตามเป้าหมายจนเป็นที่เชื่อถือของชุมชน ได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญคือ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาทั้งนี้ เพราะผู้ปกครองจะยึดปัจจัยนี้เป็นหลักในการเลือกโรงเรียนตามทักษะต่าง ๆ

การจัดการศึกษาของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็มุ่งหวังให้การจัดการศึกษาของชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ เพื่อเป็นการพัฒนาคนในชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง ให้ได้รับการศึกษา เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ โรงเรียนในฐานะหน่วยงานปฏิบัติในการผลิตคนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ผลผลิตที่ได้รับคือ ผู้เรียน ได้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ สนองความต้องการของหลักสูตรที่กำหนด รวมทั้ง

ได้มีการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรมและจริยธรรม หากโรงเรียนสามารถดำเนินการบริหารจัดการบรรลุมิติวัตถุประสงค์ดังกล่าว ถือได้ว่า โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิผลในการดำเนินการ กษมา วรวรรณ ณ อุรุยา (2537, หน้า 3) ได้ชี้ให้เห็นถึงประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ไม่ได้หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังรวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่พึงประสงค์ได้แก่ ตัวป้อน ลักษณะของนักเรียน ลักษณะของครูอาจารย์ และกระบวนการเรียนการสอน และยังสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนนั้น เกิดจากการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลนั้น ครูย่อมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ครูมีส่วนที่จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ความกระตือรือร้นหรือความเฉื่อยชาไม่สนใจปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาชีพของตนให้สมบูรณ์ จึงสามารถกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนเป็นสำคัญ (สมคิด ขุนทองนุ่น, 2532, หน้า 6) วัชราร เรื่องวัชรารณ (2545, หน้า 30) กล่าวว่า องค์ประกอบในการสร้างเสริมประสิทธิผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของนักเรียนนั้น ได้แก่ ผู้บริหารและครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนั้นการที่จะสร้างประสิทธิผลให้เกิดขึ้นได้จะต้องมีการพัฒนาครู คือพัฒนาวิชาชีพให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ มีจิตวิญญาณ ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งใจเหมาะสมกับความเป็นครู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล และประสานส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัด สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบาย กฎเกณฑ์ มาตรฐานและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี มีจำนวน 33 โรงเรียน จำนวนครู 1,028 คน เพศชาย 339 คน เพศหญิง 689 คน จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 6,533 คน จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 6,409 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2549) จากรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2548 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์นักเรียน ในรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้ วิชาภาษาไทย ร้อยละ 9.50 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 36.85 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง วิชาสังคมศึกษา ร้อยละ 25.27 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง วิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 6.68 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง และวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 60.65 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์นักเรียน ในรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้ วิชาภาษาไทย ร้อยละ 6.42 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 43.55 อยู่ใน

เกณฑ์ปรับปรุงวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 16.39 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง วิชาสังคมศึกษา ร้อยละ 59.05 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง และวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 65.12 อยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2549) และจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบที่ 1 ระหว่างปี 2544-2548 (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2549) ในสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 30,010 โรงเรียน ผลปรากฏว่า มีโรงเรียนที่ได้ผลประเมินดี ในทุกมาตรฐานการชี้วัดจำนวน 701 โรงเรียน ในจังหวัดจันทบุรีมีเพียงโรงเรียนเดียวที่ผ่านการประเมินจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ชั้นดีทุกมาตรฐาน คือ โรงเรียนบุญสมวิทยา (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2549)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 มาตรา 48 ที่กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี ซึ่งในการประเมินนั้นจะประเมิน 3 ด้าน คือ มาตรฐานเกี่ยวกับผู้เรียน มาตรฐานเกี่ยวกับครู และมาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษา และจากผลการประเมินสถานภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่าโรงเรียนประสบปัญหาการขาดแคลนครู ครูบางส่วนขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน บางส่วนมีปัญหาด้านหนี้สิน ต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้จัดการเรียนการสอนไม่เต็มความสามารถและไม่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้นักเรียนบางส่วนขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านกระบวนการคิดต่ำกว่าเกณฑ์

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าวข้างต้น น่าจะมีสาเหตุมาจากการที่ครูขาดการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 เพื่อเสนอแนะผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้นำไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงการบริหาร และส่งเสริมการพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน

ความสำคัญในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน ครู อาจารย์ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา โดยเฉพาะองค์การวิชาชีพครู ได้แสวงหาแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครู การวางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีศักยภาพสูงขึ้นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองของคณะครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนยิ่งขึ้นต่อไป

คำถามในการวิจัย

1. การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน อยู่ในระดับใด

2. การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่

3. ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน อยู่ในระดับใด

4. ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสายผู้สอน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ขนาดของโรงเรียน และประเภทของโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่

5. การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

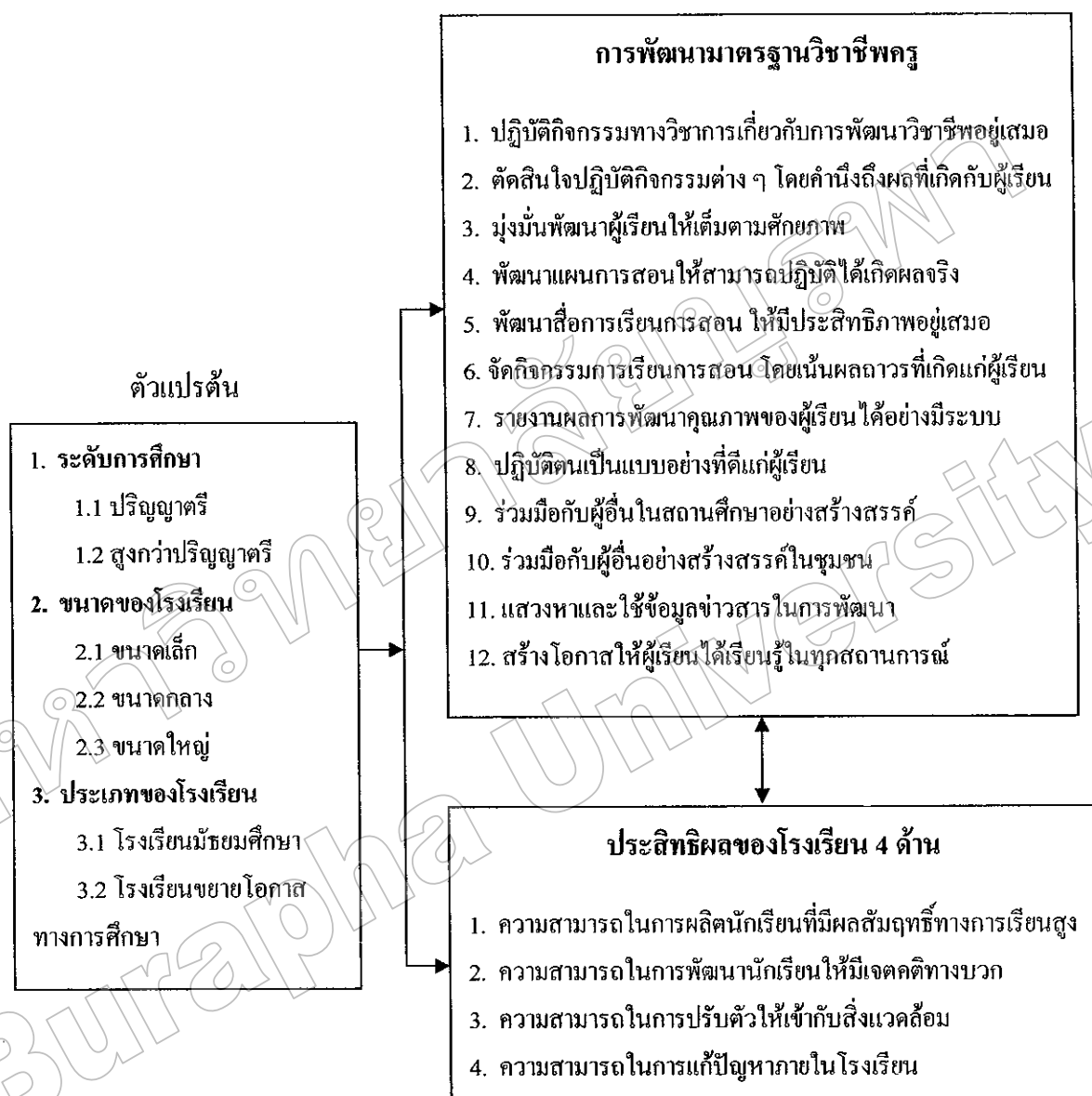
1. การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาของครูที่ต่างกันแตกต่างกัน
2. การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกขนาดของโรงเรียนต่างกัน แตกต่างกัน
3. การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับช่วงชั้นต่างกัน แตกต่างกัน
4. ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันแตกต่างกัน
5. ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีประสิทธิผลแตกต่างกัน
6. ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่สอนในโรงเรียนประเภทต่างกัน แตกต่างกัน
7. การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 นี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 (2544) ซึ่งกล่าวถึงมาตรฐาน 12 มาตรฐาน ได้แก่ (1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ (2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน (3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน (7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ (8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ (11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และ (12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

ส่วนประสิทธิผลของโรงเรียน อาศัยแนวคิดของ มอทท์ (Mott, 1972 citing Hoy & Miskel, 1991, p. 398) ที่กล่าวถึง ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง (1) การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (2) สามารถพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก (3) สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และ (4) สามารถแก้ปัญหาภายใน โรงเรียนการบริหารจัดการ โรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลนั้นครอบคลุมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ครูมีส่วนที่จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบต่อนักเรียน ความกระตือรือร้น หรือความเฉื่อยชาไม่สนใจปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาชีพของตนให้สมบูรณ์ จึงสามารถกล่าวได้ว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนนั้นเป็นสำคัญ (สมคิด ชุนทองนุ่น, 2536, หน้า 6) จากแนวความคิดและหลักการข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังแสดงไว้ในภาพที่ 1

ตัวแปรตาม



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมีกรอบความคิดและหลักการดังต่อไปนี้

1.1 การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ได้แนวความคิดของ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2539) แบ่งออกเป็น 12 มาตรฐาน ได้แก่ (1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ อยู่เสมอ (2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน (3) มุ่งมั่นพัฒนา ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง (5) พัฒนาสื่อ การเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวร ที่เกิดแก่ผู้เรียน (7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ (8) ปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (10) ร่วมมือกับผู้อื่นใน ชุมชนอย่างสร้างสรรค์ (11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และ (12) สร้างโอกาสให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

1.2 ประสิทธิภาพของโรงเรียน อาศัยแนวความคิดของมอทท์ (Hoy & Miskel, 1991, p. 398 citing Mott, 1972) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ สามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้

2.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูสายผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 33 โรงเรียน จำนวน 1,028 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้มาจากกลุ่มประชากร โดย วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน และใช้ตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจีซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้ กลุ่มตัวอย่าง 278 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

3.1.1 ระดับการศึกษา

3.1.1.1 ปริญญาตรี

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.1.3 ประเภทของโรงเรียน

3.1.3.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา

3.1.3.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

3.2.1 การพัฒนาวิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 12 มาตรฐาน ได้แก่

3.2.1.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ

3.2.1.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

3.2.1.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

3.2.1.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

3.2.1.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

3.2.1.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

3.2.1.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ

3.2.1.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

3.2.1.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

3.2.1.10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์

3.2.1.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

3.2.1.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

3.2.2 ประสิทธิภาพของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.2.2.1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3.2.2.2 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก

3.2.2.3 ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

3.2.2.4 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง วิธีการพัฒนาและการได้รับการส่งเสริมของครูให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการปฏิบัติงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน ทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย 12 มาตรฐาน ดังนี้

1.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การดำเนินการให้ครูทำการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม

การอบรม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

1.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การดำเนินการให้ครูเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

1.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การดำเนินการให้ครูใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

1.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การดำเนินการให้ครูดำเนินการเลือกใช้ ปรับปรุงหรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอนหรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

1.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การดำเนินการให้ครูประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

1.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การดำเนินการให้ครูจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริงและสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อเกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัว

1.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ได้อย่างมีระบบ หมายถึง การดำเนินการให้ครูผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด คือ ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน เทคนิค วิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น ๆ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับผู้เรียน ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การดำเนินการให้ครูประพฤติและปฏิบัติตน การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

1.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การดำเนินการให้ครูตระหนักถึงความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

1.10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การดำเนินการให้ครูรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษาให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกันปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

1.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การดำเนินการให้ครูค้นคว้า สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ห้วงการณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาดตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การดำเนินการให้ครูสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร ให้ครูเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ ด้วยอารมณ์หรือแง่มุมแบบตรงตัว สามารถมองหามุมในทุก ๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่จะนำไปสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ดำเนินการในโรงเรียน มัธยมศึกษา จนประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ วัดโดยใช้แบบสอบถาม ตามความคิดเห็นความสามารถ 4 ประการ คือ

2.1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน จนทำให้นักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

2.2 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก หมายถึง การดำเนินการอบรม สั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักพัฒนาดตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา

2.3 ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานด้านบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนก้าวหน้าทันกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.4 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและคณะครู บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จหรือเป็นไปได้ด้วยดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนดไว้

3. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยแบ่งขนาดของโรงเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 500 คน

3.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 501 คน ถึง 1,499 คน

3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

4.1 ปริญญาตรี หมายถึง ครูที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

4.2 สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง ครูที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

5. ประเภทของโรงเรียน

5.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่มีการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่มีการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

6. ข้าราชการครู หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1